

Анатолій Олександрович Осипов
доктор філософських наук,
професор кафедри філософії і педагогіки
НТУ «Дніпровська політехніка»

ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ПРАКТИКИ ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ У ВИРІШЕННІ ПИТАННЯ ЛЮДИНОМІРНОСТІ СВІТУ

Ситуація філософського постмодерну другої половини ХХ століття довела до свого логічного завершення тенденцію орієнтації філософії і науки на відносність істин та множинність сутнісних характеристик природи людини. У контексті вирішення проблеми людиномірності світу нагальною постає проблема визначення гармонійного балансу людини між її складовими – суб'єктивною і об'єктивною, що досягається у ході психотерапевтичних практик.

Ключові слова: думка, модерн, постмодерн, психотерапія, тілесність.

A.O. Osypov

PSYCHOTHERAPEUTIC PRACTICE AS THE OBJECT OF PHILOSOPHY AND ANTHROPOLOGIC ANALYSIS WHILE SOLVING THE QUESTION OF HARMONY BETWEEN HUMAN AND WORLD

Situation of philosophical postmodern of the second half of XX century brought to its logical conclusion the tendency of orientation of philosophy and science, relativity of truth and multiplicity of the essential characteristics of human nature. Within the context of solving the problem of harmony between human and world arises the problem of definition of harmony balance of human between its components – subjective and objective, achieved during psychotherapy practices.

Keywords: thought, modern, postmodern, psychotherapy, embodiment.

Як відомо, гуманітарні науки, починаючи з ХІХ століття, у своєму формуванні знаходились під значним впливом природничо-наукової методології. Усвідомлення хибності даного підходу проявилось у філософії першої половини 20 століття (філософська герменевтика, феноменологія, неопозитивізм, екзистенціалізм, структуралізм), яка у значній мірі дистанціювалася від логоцентризму і метафізики. У пошуках нової парадигми науковості кожна з вказаних течій філософії виходила з прийняття очевидності певних окремих сутнісних характеристик

природи людини. У пошуках критерію об'єктивності гуманітарного знання дані течії філософії, хоча і орієнтувалися на логіку, мову, однак головною метою мали виявлення глибинної природи людського духу, яку можливо було б транслювати через формальні структури способів виразу цього духу. Ситуація філософського постмодерну другої половини ХХ століття довела до свого логічного завершення тенденцію орієнтації філософії і науки на відносність істин та множинність сутнісних характеристик природи людини. Таке положення справ було наслідком латентно діючої традиційної установки на протиставлення суб'єкта і об'єкта та інших настанов епохи Модерну. Іншими словами, філософський постмодерн лише довів до абсурду положення Модерну, виявивши безперспективність даної парадигми ставлення людини до світу і пізнавальної позиції щодо нього; він був логічним продовженням позиції, сформульованої ще у XVII-XVII століттях. Концепт постмодерну, з одного боку, був свідченням усе більш зростаючої ролі суб'єкта в усіх процесах соціокосмосу. З іншого – вказував на небезпеки, які виникають внаслідок абсолютизації ролі

На сучасному етапі розвитку соціальних відносин, які в усе більшій мірі ґрунтуються на діалозі й інтерактивному спілкуванні, питання людиномірності світу переходить з теоретично-пізнавальної площини у практично-дієву, що передбачає культивування багатоманітних практик взаємодії людини з людиною і людини зі світом. Діалог як форма обміну думок у ході з'ясування істини є обмеженою формою взаємодії у соціальній комунікації, тому що ґрунтується лише на раціональній складовій природи людини – розумі, логіці. У даному випадку тілесно-емоційна й ціннісна складові у процесі комунікації відіграють вторинну роль, що призводить до дизгармонізації потенціалу людини і, як наслідок, – втрати людиною можливості відкритися світові усім спектром свого потенціалу: тілесного, емоційного, розумового, ціннісного, духовного. Таку можливість надає досвід психотерапевтичних практик, що набув широкого розголосу протягом ХХ століття, але який ще не став об'єктом прискіпливої уваги з боку філософсько-антропологічного аналізу. З виникненням психоаналізу, а у подальшому – гештальт-терапії, психодрами, символдрами, арттерапії, бодинаміки та різних форм

тілесно-орієнтованої психотерапії постає актуальним питання про виявлення глибинних засад природи людини. Такі принципи психотерапії, як рух терапії від запиту клієнта, слідування за клієнтом у процесі психотерапії, прийняття до уваги невербальних реакцій клієнта (феноменологія, але не за Гуссерлем), принцип «тут і зараз», побудова бесіди від першої особи, досягнення цілісності й довершеності психічного стану як мета психотерапевтичного процесу – задають дискурс цілісно-синтетичного аналізу індивідуальності особистості, співвимірної зі світом. У даному випадку особистість відкривається буттю усім своїм єством, інтегруючись з світом у онто-гносеологічному вимірі. Зазначені принципи психотерапії, з одного боку, формувалися під впливом ідей східної філософії, а з іншого – практика їх застосування відкриває нові аспекти філософсько-антропологічного аналізу проблеми людиномірності світу.